

UA Repository

Het noodlot van de Caribische inwoners van ons Koninkrijk. Over Prometheus, Epimetheus en Pandora

Item Type	Book chapter
Authors	Thodé, Glenn
Citation	Thodé, G. (2020). Het noodlot van de Caribische inwoners van ons Koninkrijk. Over Prometheus, Epimetheus en Pandora. In: van den Berg, J., Zwart, R. (eds). Koninkrijk op eieren - Reflecties op 10 jaar 10-10-10. ADCaribbean. pp. 118-121.
Publisher	ADCaribbean
Download date	2026-05-12 09:23:34
Link to Item	https://hdl.handle.net/20.500.14473/1249

Het noodlot van de Caribische inwoner van ons Koninkrijk

Over Prometheus, Epimetheus en Pandora

Door Glenn Thodé

Dr. Glenn Thodé is sinds 2012 rector van de Universiteit van Aruba en sinds juli 2020 lid van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Als gezaghebber (2008-2011) maakte hij de transitie van Bonaire in 2010 naar openbaar lichaam mee. Glenn Thodé maakte deel uit van de Commissie Spies die in 2015 de uitwerking van de nieuwe staatkundige structuur van Caribisch Nederland onderzocht.

In 1965 werd ik, samen met vele anderen, geboren op een eiland in de Nederlandse Antillen. Dit was mijn ‘thuis’, en ik dacht dat het stevig en voor onbepaalde tijd zou staan om mij geborgenheid te bieden om in te wonen en er te leven. Het vooruitzicht van de bedenkers van de Nederlandse Antillen, met de geest van Prometheus, was gericht op het dienen van het belang van ons Antillianen. Maar het huis waarin ik ben geboren is inmiddels gesloopt en vervangen door vier kleine bungalows. Dit is het noodlot van elke Antilliaan die is geboren vóór 10 oktober 2010.

Het noodlot dat alle Caribische eilandbewoners ervaren is dat hun bestuurlijke thuis met tussenpozen wordt geremodelleerd zonder dat zij zich werkelijk gekend en gehoord voelen in de bouw- en renovatieplannen. Sinds de 19de eeuw is de staatkundige inrichting van de Caribische eilanden doorgaans gemodelleerd ten behoeve van het spreekwoordelijke ‘Huis van Thorbecke’. Ook de huidige staatkundige en bestuurlijke inrichting van de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba, de zogenaamde BES-eilanden, is daar - gegoten in de vorm van openbare lichamen - op gebaseerd. Het is van belang dit voor ogen te hebben wanneer we over de relaties tussen de gemeenschappen van de eilanden en die van het continentale Nederland willen spreken. Daarnaast is het van belang te onderscheiden wat in het algemeen de bewoners van de Caribische eilanden ervaren, voelen en vinden en de bewoners van het continentale Nederland. Daarnaast staat ook nog wat de bestuurders

in deze geografische gebieden ervaren, voelen en vinden. Daar zit doorgaans veel verschil tussen.

Als laatste gezaghebber van het eilandgebied Bonaire binnen het land Nederlandse Antillen en eerste gezaghebber van het openbaar lichaam Bonaire binnen het land Nederland heb ik een uitzonderlijke ervaring met de verschillen en de overeenkomsten. Daarnaast ben ik in Aruba opgegroeid en heb het begin van de status aparte meegemaakt, die gepaard ging met de sluiting van de LAGO-raffinaderij. Ik heb Aruba als gemeenschap zien bloeien na deze gebeurtenissen. Zo heb ik ervaren hoe saamhorigheid en cohesie binnen de gemeenschap zelfs de grootste uitdagingen die gepaard gaan met het vertrek uit een vertrouwde toestand en een ondenkbaar verlies kunnen worden omgebogen tot het succesvol benutten van nieuwe kansen die door verandering en verlies telkens ontstaan. Hierdoor had ik de hoop dat het toetreden van de BES-eilanden tot het land Nederland op korte termijn positieve veranderingen mogelijk zou maken die voelbaar waren voor de Bonaireanen, Statianen en Sabanen. Het is nu tien jaar later en ik durf te constateren dat er op vele gebieden positieve veranderingen zichtbaar zijn. Ik noem bijvoorbeeld de gezondheidszorg, het onderwijs, de politie- en brandweerkorpsen. De publieke financiën van de openbare lichamen zijn ook zodanig dat deze niet meer via een eilandelijke schuldenlast rust op het hoofd van de eilandbewoners, maar gedeeld wordt met de gehele bevolking van Nederland die daardoor vanuit het perspectief van de eilanden veel lichter is, met alle positieve gevolgen vandien. Met een deugdelijk financieel beheer kan de lokale overheid nu haar financiële verplichtingen nakomen en is de financiële positie sterker en betrouwbaarder dan in het Antilliaanse tijdperk.

Op een bepaald punt is er nog weinig veranderd. Een deel van de gemeenschappen van de eilanden ondervindt nog onvoldoende vorderingen met effectieve armoedebestrijding. Ook een werkelijk responsieve overheid en bestuur, die optimaal en adequaat handelt om de bestuurlijke behoeften van de gemeenschap te vervullen, is nog steeds onvoldoende gerealiseerd. Wat hier aan de hand is en hoe hiermee wordt omgegaan typeert een zijde van de houding van zowel het bestuur op de eilanden als dat in Den Haag.

Op een ander punt is er veel veranderd na de toetreding tot Nederland: aan ondeugdelijk bestuur worden andere, strengere, gevolgen verbonden dan in de bestuurlijke context die bestond onder de Nederlandse Antillen. Voorbeelden van deze nieuwe gevolgen zijn de eenzijdige ingreep in het bestuur van Sint Eustatius in februari 2018 en het onder lichte druk

overeengekomen bestuursakkoord tussen Kralendijk en Den Haag in november 2018. Ook dit typeert die andere zijde van de houding van zowel het bestuur op de BES als dat in Den Haag.

De twee hierboven aangegeven punten zijn weerbarstige structureel aanwezige problemen. Helaas wordt door de bestuurders aan weerszijde van de Atlantische Oceaan, die hierover gedeelde zorgen hebben, te vaak de confrontatie in plaats van de samenwerking en de bundeling der krachten gezocht. Deze opmerking geldt trouwens ook voor de lokale bestuurders onderling. In mijn ogen zou er meer tijd moeten worden besteed in het doorspreken van deze onderwerpen, met elkaar in plaats van 'over' elkaar. Dit zou de energie die nu in ruzies wordt verkwist kunnen helpen ombuigen naar effectief samenwerken om de problemen waar een deel van de gemeenschap door geplaagd wordt duurzaam op te lossen.

In Bonaire is halsreikend uitgekeken naar de nieuwe relaties binnen het Koninkrijk. In het bijzonder de invulling van de gekozen 'directe band' met Nederland. Dat door tijdgebrek en hang naar eigen gerieflijkheid is gekozen voor het aangepast gieten van een gemeentechtige structuur in de universele container van het openbaar lichaam is te begrijpen. Maar de complexiteiten van het Koninkrijk en van de verschillen in de realiteiten van Europa en die van het Caribisch gebied eisen van de verantwoordelijke partijen dat ze actief blijven nadenken over verdere verbetering en verfijning van de bestuurlijke instrumentaria voor het beter bedienen van de gemeenschappen van de BES-eilanden.

Sinds 10-10-10 is het Statuut voor het Koninkrijk nogmaals aangepast en is er niet langer een bijzondere regeling daarin voor de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba in artikel 1. De constitutionele regeling voor deze eilanden is nu opgenomen in artikel 132a van de Nederlandse Grondwet. Dit soort veranderingen gaan naar mijn smaak nog met te weinig dialoog en overleg vooraf gepaard. Het zijn niettemin voor mij tekenen van aandacht voor het goed en dynamisch regelen van de instrumentaria die ik bedoel.

Terugkijkend en nadenkend, met de geest van Epimetheus, kunnen we veel wijze beschouwingen wijden aan de redenen van het uiteenvallen van de Nederlandse Antillen en de keuzes voor de huidige indeling van ons Koninkrijk. We kunnen wellicht zelfs wijze woorden wijden aan het gegeven dat binnen het land Nederland openbare lichamen zijn ingericht op grond van artikel 132a van de Grondwet, waardoor zowel de Euro als de Amerikaanse dollar wettige betaalmiddelen in Nederland zijn. Kunnen

we ook op basis van wijsheid uitleggen waarom kinderen, ouderen en andere sociaal kwetsbare groepen in het Caribisch deel van Nederland mogelijk niet een gelijkwaardige borging van hun fundamentele rechten hebben als in het Europees deel van Nederland?

Epimetheus trouwde Pandora die een kruik waarin zorgen, ziekten en rampen opgesloten waren opende en deze de vrijheid gaf om zich over aarde te verspreiden. Zo kwam een einde aan het zorgeloze bestaan van de mensheid. Maar de hoop kon niet ontsnappen en bleef in de kruik achter, om ons eraan te herinneren dat we al deze uitdagingen het hoofd kunnen bieden en een uitweg kunnen vinden. Geïnspireerd hierdoor heb ik de hoop dat samenwerking tussen alle gemeenschappen binnen het Koninkrijk, met als speerpunt een voorbeeldige samenwerking tussen de Caribische en Europese delen van het land Nederland, verbetering van het leven kan brengen voor alle inwoners van ons Koninkrijk. Een benadering van de zorgeloze situatie die bestond voordat alle zorgen en problemen de vrije hand kregen door het openen van de kruik van Pandora.